

Sportsko ribarsko društvo Nikšić poklanja ogromnu pažnju čuvanju i unapređenju ovih voda. Oni ponovo očekuju da će moći da hvataju pastrmke ko iz »bazena« i da će Zeta ponovno dobiti svoj dobar glas koji je ranije uživala.

U donjem dijelu Zete imamo više vrsta pastrmke kao i nešto bijele ribe. Sem potočne ima mladice, mekousne i glavatice.

Ma da je donji tok nadmorske visine svega na oko 60 m, ipak je naseljena

čitavim tokom pastrmkom. Danas se vodi ogromna briga oko zaštite ribe i u ovom dijelu rijeke a naročito za mekousnu i glavaticu.

Mnogi koji će imati prilike da upoznaju ljepote ove Republike, moći će da provedu izvjesno vrijeme i u pećanju na obalama rijeke Zete koja je pristupačna kako u Gornjem tako i u Donjem toku i uvjeriti se da je zaista privlačna i da se ne će lako od nje odvojiti.

D. Drecun

PODRUČJA GDJE NESTAJE SALMONIDA

Vode u Hrvatskoj, naročito u Lici i Gorskom kotaru bile su poznate po bogatstvu salmonida ne samo u našoj domovini nego i u drugim zemljama Evrope. Priroda je ovaj dio zemlje ukasila šumovitim planinama i golim vrhuncima pokrivenim snijegom do kasnog proljeća. Gorske bujice prosjekle su duboke, divlje uvale u raznobojnom stijenju i spojivši se u dolini, pretvorile su se u malu, obijesnu i neukrotivu rječicu. Tu i tamo ispod kakve pećine ili podnožja strme planine izbija ju silna vrela i bježeći krivudavim koritom preko polja nestaju u ponorima, da bi ponovo negdje izbila zelena, prozirna rječica. Čitavi ovaj kraj isprepleo se planinskim potocima i rječicama stvorivši negdje u sredini gustih jelovih i smrekovih šuma niz zeleno modrih jezera. Sitne srebrnaste ribice stislo su se uz obalu, a jata mušica na sunčanim zrakama titraju, dok umorne ne počinu na površinu vječno nemirne vode. Obilje sitnih životinja puži po drhtavim vodenim biljkama ne mareći što će za čas postati plijenom nezasićene, živahne pastrvice.

Tu se razvilo carstvo pastrva, lipljana i glavatica.

Godinama su guste šume čuvale vlagu, zaustavljale svu silu potočića i brzica, a svojim tamnim, gustim sjenama branile vodene površine od žarkih, sunčanih zraka. Tekla su uvijek puna korita bistrih planinskih rijeka i potoka. Jata lipljana sunčala su se lijeno u tišu Kupe. Pastrva se obijesno praćkala za mušicama na Dretulji, ili u dubinama ostalih ličkih ponornica vrebala iza kamena sitnog pijora. Glavatice u Dobri i Kupi proganjale su neumorno preko brzica uplašenog klenića.

Polako, pa sve brže, nestajale su šume. Proljetne vode prohujale su i nestale kao vihor. Mnoga su korita preko ljeta presušila. Nestajalo je i riba. Suše, niski vodostaji i konačno čovjek, skoro su je zatrli.

Danas, — ostala je samo uspomena na nekadašnje bogatstvo ovih voda i ljepote ribolovnog športa.

Kao svake, tako i ove godine, nestrpljivo smo čekali svršetak lovostaje na pastrve. Topli ožujski dani, jugo s gustim rastrganim oblacima i protekla blaga zima s obiljem kiša, obećavali su nam mnogo. Pastrva se je rano izmrijestila, vrijeme je da se bolje ne može

Danas se vo-
stite ribe i u
šito za meko-

ilike da upo-
ublike, moći
ijeme i u pe-
Zete koja je
em tako i u
da je zaista
lako od nje

D. Drecun

A

e čuvale vla-
potočica i br-
ustim sjena-
e od žarkih,
uvijek puna
rijeka i poto-
su se lijeno
dijesno praća
ulji, ili u du-
ornica vreba-
ra. Glavatiće
e su neumor-
g klenića.

stajale su šu-
jale su i ne-
u korita pre-
alo je i riba.
načno čovjek,

no uspomena
ovih voda i

odine, nestrp-
lovostaje na
i, jugo s gu-
i protekla
obećavali su
e rano izmri-
olje ne može

poželjeti. Imat ćemo uspjeha. Požurili
smo na vode...

Drugi dan našli smo se na okupu.
Kako je bilo? Rezultat? Mrežnica jedva
nekoliko pastrvica, Dretulja nešto vi-
še, Rudnica skoro ništa, Ričica isto ta-
ko, Lika — ništa.

Jedni su tvrdili da je vodostaj pre-
visok i voda hladna, drugi da je još ra-
no za pastrve, svi su našli poneki
uzrok.

Jedva smo dočekali iduću nedjelju.
Obišli smo ostale vode i izbili čak na
Krupu ispod Velebita. I opet isti rezul-
tati. Tako je prošla i treća nedjelja.

Konačno smo se ipak uvjerali da su
vode prazne. To smo utvrdili pre-
ko jeseni i zime za lipljana kao i za
glavatiću. Salmonidi nestaju.

Stanje salmonida u vodama na po-
dručju NR Hrvatske svakako je zabri-
njujuće. Vode su posljednjih godina
naglo osiromašile. Da bi se ponovo na-
pućile potrebno je sprovesti niz mjera
u idućim godinama. Ove mjere moraju
se poduzeti sistematskim poribljava-
njem, čuvanjem voda i zaštitom salmo-
nida.

Ove je godine iz sredstava Fonda za
poribljavanje nabavljeno oko 200.000
ikre domaće pastrve koja će se izvaliti
u mrestilištu Zagrebačkog športskog
ribolovnog društva u Samoboru, i s do-
bivenim mlađem izvršit će se poriblja-
vanje najsiromašnijih voda. Transpor-
tirati mlađ u hidrobijonima na veće
udaljenosti vrlo je teško i to se ne mo-
že izvršiti bez gubitaka.

Najidealnije poribljavanje bilo bi
poribljavanje mlađem dobivenim iz
mrestilišta izgrađenog na samoj vodi,
ili u njenoj neposrednoj blizini. Time
bi se izbjegla i ukrštavanja koja bi mo-
gla nastati prenosom salmonida iz dru-
gih voda, a koja bi štetna bila za da-
lji razvoj i napredak.

Pitanje izgradnje mrestilišta pretre-
sano je detaljno, pa se na osnovu ste-
čenih iskustava zaključilo podignuti
veći broj manjih mrestilišta na vodama
koje imaju najbolje uslove za razvoj
salmonida. Ovakvo malo mrestilište
čija bi površina zapremala oko 16 m²,
i u kome bi bile smještene 3 do 4 lež-
nice s kapacitetom do 50.000 komada
mlađa, bilo bi dovoljno za poribljava-
nje vlastite vode.

U mrestilištu mlađ bi se zadržao sa-
mo oko mjesec dana poslije valjenja,
t. j. do vremena kad počinje samostal-
no primati hranu. Tako bi bilo moguće
podignuti mrestilište na svakom po-
godnom mjestu, gdje za vrijeme valje-
nja ima dovoljno vode.

Mrestilišta bi se izgradila dobrovolj-
nim radom članova i materijalnom po-
moći iz sredstava Fonda za poriblja-
vanje, kao i prihoda Saveza. Ovime bi
se postigla višestruka korist: Vode bi
se napućivale direktno, domaćim vla-
stitim salmonidima s malim gubicima,
jer otpada transportiranje, a članovi
bi se navikli ne samo loviti nego i uz-
gajati.

Među prvima koji su ovaj prijedlog
prihvatili nalaze se društva u Gospiću
i Gračacu, centrima nekad najbogatijih
salmonidskih voda.

Izgradnja malih mrestilišta naročito
bi bila potrebna na Kupi, Mrežnici, Bi-
stracu, Jasenici i Krki.

Mrestilište na Krki bilo bi od osobite
važnosti zbog održanja mekousne pa-
strve — »zlouste« — (Trutta obtusiro-
stris Krkensis), koja se ističe kao po-
sebna vrsta, a svakim danom postaje
sve rjeđa i malobrojnija.

Od manjih mrestilišta vrijedno je
ovdje spomenuti društveno mrestilište
u Vrbovskom, podignuto vlastitim
sredstvima društva i dobrovoljnim ra-
dom članova. Šteta je da ovo mresti-
lišće, koje se nalazi već pod krovom i

ima sve uslove da korisno posluži, još nije počelo s radom.

Za ponovno napučivanje vodâ nije dovoljno vršiti samo poribljavanje, već se vode moraju čuvati od pustošenja i uništavanja bilo putem krivolova ili trovanja i zagađivanja.

Zaštitu salmonida potrebno je sprovesti direktno s više različitih mjera. Obzirom na minimalni broj salmonida u većini voda, prije svega treba ograničiti količinu ulova. Najveći dopušteni broj ulovljenih pastrva ili lipljana ne bi smio biti veći od 6 komada, a kod glavatice ne više od 1 komada dnevno.

Na vodama moraju se odrediti zaštitni reviri u kojima je svaki ribolov zabranjen, tako da se u tom dijelu vode može riba mirno razvijati. Za-

štitni revir mora se izabrati bliže izvoru, i u takovu toku gdje se može lako vršiti nadzor.

Pojedine vode kao na pr. Jasenica, Slunjčica, Bistrac i t. d., morale bi se za duže vrijeme potpuno zaštititi zabranom ribolova, jer su do maksimuma iskorištene. Stalnim nadzorom i čuvanjem onemogućilo bi se krivolovcima da ovu mjeru iskoriste za slobodno i nesmetano haraćenje.

Radi mogućnosti potpunog razvoja i zrelosti za razmnožavanje, moraju se dosadanje najmanje dopuštene mjere prema prilikama povisiti, kako bi se osiguralo što brže napučivanje voda.

Pitanje nestajanja salmonida aktualno je i važno pitanje koje se mora pretresti i hitno riješiti.

Zvonimir Uzelać

PRIJEVOD SCHAEPERCLAUS-ove KNJIGE

Schäperclaus W., dr. phil.: **GAJE-NJE RIBA U RIBNJACIMA** (preveo s njemačkog Mitrović Jovan, ing.). — Izdanje »Zadružne knjige« — Beograd 1950. Strana XIII + 365, slika 71. — Štampano latinicom. Prije kratkog vremena puštena u prodaju.

Ova knjiga poznatog njemačkog stručnjaka obogatila je našu i onako skromnu ribarsku literaturu. — Prevodilac u jednom stavu doslovno kaže: »Veoma umjesna primjedba pisca u predgovoru da će »vječiti zakon o mjesnim prilikama zahtijevati odstupanje od postavljenih privrednih principa« nagonila me je da u vidu primjedaba prevodice iznesem u nekoliko principa koji su vezani za naše prilike, ili bar da ukažem na razlike i odstupanja koje zahtijevaju naše podneblje i naše prilike.«

Sadržaj knjige može da udovolji zahtjevima svakog uzgajatelja riba.

U općem dijelu govori pisac o proizvodno-biološkim osnovama ribnjačarstva, izmjeni materije, rastenju riba i ishrani riba u ribnjacima. U ishrani su opisani načini ishrane, prirodna i vještačka hrana, samo hranjenje i probava, zatim sastav hrane i potrebe ribnjačkih riba u pogledu vrste i količine sastojaka.

Posebno poglavlje govori o produkcionim prilikama i životnim uslovima u ribnjaku. Tu se govori o kružnom kretanju materije u ribnjaku, sitnom životinjskom i biljnom svijetu ribnjaka, zatim o karakteru vode i o zemljištu ribnjaka.

Dalje su iznijeti podaci o izgradnji ribnjaka, vrstama i veličini ribarskih gazdinstava, proizvodnji šarana i sporrednim ribama u ribnjačarstvu. Poseban dio govori samo o vještačkom gajenju pastrinke.

Pisac još izlaže utvrđivanje prirodnog doprinosa, izračunavanje nasada,